

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 22 marca 2023 r. w Izbie Karnej wniosku obrońcy oskarżonego o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha wymogów niezawisłości i bezstronności na podstawie art. 29 § 5 i 6 ustawy z dnia 8 grudnia 2017r. o Sądzie Najwyższym w sprawie o sygn. akt III KK 323/22 na zasadzie art. 29 § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym

postanawia:
odrzuć wniosek.

UZASADNIENIE

W dniu 17 października 2022 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy oskarżonego E. G. – adw. A. S. w sprawie karnej o sygnaturze akt III KK 323/22, w którym wniosła ona na podstawie art. 29 § 5 i 6 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2018 r. poz. 5 ze zm.) o zbadanie spełnienia przez Sędziego Sądu Najwyższego Adam Rocha wymogów niezawisłości i bezstronności.

W uzasadnieniu obrońca oskarżonego wskazała, w jej ocenie SSN Adam Roch, który powołany został na stanowisko Sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, a jednocześnie powołany został we wrześniu 2018 r. na stanowisko w Izbie Dyscyplinarnej (obecnie orzekający w Izbie

Karnej), nie spełnia standardu bezstronności, o których mowa w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym.

Wnioskodawca podniósł, że SSN Adam Roch przed powołaniem na stanowisko SSN był Prokuratorem w Prokuraturze Regionalnej w [...], prowadził szereg śledztw o charakterze politycznym, między innymi śledztwo związane ze sporem w Trybunale Konstytucyjnym.

Nadto w ocenie obrońcy oskarżonego powołanie SSN Adam Rocha w procedurze obejmującej udział nowej Krajowej Rady Sądownictwa nie daje gwarancji niezawisłości i bezstronności. Powyższe rozwiązania legislacyjne odnoszące się do Krajowej Rady Sądownictwa budzą szereg wątpliwości wśród przedstawicieli praktyki prawniczej, doktryny i judykatury. Były również przedmiotem analizy w licznych orzeczeniach, zarówno sądów krajowych, jak i międzynarodowych. W ocenie wnioskodawcy Krajowa Rada Sądownictwa nie może być w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego, TSUE oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznana za organ odpowiadający modelowi i standardowi funkcjonowania wynikającemu z właściwych przepisów Konstytucji RP, przepisów prawa Unii Europejskiej oraz przepisów Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (EKPCz). Obrońca oskarżonego podniosła, że mimo podjęcia uchwały trzech połączonych izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., sygn.. akt BSA I-4110-1/20 (mającej według niej moc zasady prawnej), w której to Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, iż Izba Dyscyplinarna SN nie jest Sądem, SSN Adam Roch nadal orzekał w Izbie Dyscyplinarnej.

Dodatkowo obrońca oskarżonego wskazała, że osoby reprezentujące oskarżyciela prywatnego są powiązane z partią rządzącą, zaś pełnomocnik oskarżyciela prywatnego jest stałym współpracownikiem Instytutu [...] podobnie jak SSN Aleksander Stępkowski, powołany tak jak SNN Adam Roch na podstawie uchwały nowej KRS.

Do wniosku obrońca dołączyła szereg wydruków artykułów prasowych oraz wydruk ze strony internetowej Stowarzyszenia Prokuratorów [...] „raport – [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek obrońcy adw. A.S., złożony w trybie art. 29 § 5 i n. ustawy o Sądzie Najwyższym nie spełnia określonych w ustawie warunków jego dopuszczalności i z tych przyczyn podlega odrzuceniu.

Zgodnie z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności).

Na podstawie art. 29 § 9 i 10 ustawy, wniosek o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki określone w art. 29 § 5 ustawy o SN oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Wniosek niespełniający tych wymagań podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2023 r., III CB 23/22).

W postanowieniu z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22, Sąd Najwyższy trafnie zauważył, że skoro w założeniu ustawodawcy ów wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, należy stwierdzić, iż nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (w szczególności czynności jurysdykcyjnych, prejurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi w sferze publicznej czy innej działalności publicznej), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności

dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Oznacza to, że przedmiotem badania w trybie art. 29 § 5 ustawy jest dochowanie „wymogów” (standardu) niezawisłości i bezstronności w kontekście konkretnej sprawy w tym sensie, iż ewentualne deficyty niezawisłości i bezstronności mogą oddziaływać na wynik tej sprawy. Ścisły związek badania z konkretną sprawą potwierdza to, że powinno ono uwzględniać okoliczności dotyczące uprawnionego oraz charakteru sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22).

Sąd Najwyższy aprobuje stanowisko zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 roku w sprawie sygn. akt I ZB 44/22, że przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na tle art. 29 § 5 ustawy o SN należy rozumieć nie okoliczności o charakterze generalnym, odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów (a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania), lecz indywidualne okoliczności powołania, odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności.

Podobne stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny, który w uzasadnieniu postanowienia z 14 lutego 2023 r., I FSK 2040/22 wskazał, że przy ocenie zachowania standardu niezawisłości i bezstronności nie można oprzeć się jedynie na okolicznościach towarzyszących powołaniu sędziego. Tym samym podważenie niezawisłości lub bezstronności sędziego nie może opierać się jedynie na stwierdzeniu, że sędzia został powołany na wniosek KRS ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Konieczne jest powołanie innych okoliczności konkretyzujących, jakie okoliczności towarzyszące powołaniu konkretnego Sędziego oraz występujące po jego powołaniu i mające ścisły związek z jego osobą oraz osobą wnioskodawcy mogą wpływać na brak bezstronności i niezawisłości sędziego w danej sprawie.

Bez wątpienia niniejszy wniosek o zainicjowanie postępowania na podstawie art. 29 § 5 u.SN nie czyni zadość powyższym wymaganiom z uwagi na jego ogólnikowy charakter. Szczegółowa analiza wniosku o zbadanie standardów bezstronności i niezawisłości SSN Adama Rocha uzasadnia twierdzenie, że w odniesieniu do wskazanego w art. 29 § 5 w zw. z § 9 ustawy o SN wymogu

powołania okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego, opiera się on w istocie nie na indywidualnych okolicznościach powołania Sędziego Adama Rocha na urząd Sędziego Sądu Najwyższego (żadna tego rodzaju zindywidualizowana okoliczność nie została przez wnioskodawcę powołana), lecz koncentruje się na występującej zdaniem wnioskodawcy, systemowej nieprawidłowości powoływania sędziów, której wnioskodawca upatruje w ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie powołanej wyżej ustawy nowelizującej z 8 dnia grudnia 2017 r.

W szczególności nie można uznać za przesłankę z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym nie stosowania się przez SSN Adama Rocha do uchwały Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20. Nie wynika bowiem z wniosku, kiedy i w jakich dokładnie okolicznościach taka sytuacja miałaby mieć miejsce i jaki ma mieć to związek ze sprawą główną. Wskazać przy tym należy, że aktualnie uchwała ta ma charakter historyczny, gdyż Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, orzekł, że jest ona niezgodna z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji, art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka 10 i podstawowych wolności. Oznacza to, że wskazana uchwała została wyeliminowana z porządku prawnego, czego skutkiem jest to, że od czasu wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie wiąże żadnego składu Sądu Najwyższego. Sądowi Najwyższemu orzekającemu w niniejszej sprawie nie są natomiast znane sprawy, w których sędzia objęty wnioskiem orzekałby w składach po wydaniu uchwały, a przed przytoczonym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego. Natomiast fakt, że Sędzia Adam Roch orzeka po wydaniu tego wyroku jest oczywisty i wynika z obowiązujących przepisów Konstytucji RP, przepisów ustrojowych oraz procesowych.

Zupełnie poza obszarem przesłanek z art. 29 § 5 i n. ustawy o SN jest powoływanie się przez wnioskodawcę na fakt, iż SSN Adam Roch przed powołaniem na stanowisko SSN był Prokuratorem w Prokuraturze Regionalnej w [...] oraz prowadził szereg śledztw o charakterze politycznym. Ogólnikowość tego zarzutu nie pozwala na jakiegokolwiek rozważania związku tego zarzutu z orzekaniem przez SSN Adama Rocha w sprawie głównej. Podobnie należy odnieść się do pozostałych zarzutów, które dotyczą ewentualnego zaangażowania

reprezentantów oskarżyciela prywatnego w działalność partyjną, czy też związku pełnomocnika oskarżyciela prywatnego z Instytutem [...].

Tego rodzaju abstrakcyjnie sformułowane zarzuty nie mogą odnieść skutku w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 29 § 5 i n. ustawy o SN, gdyż celem tej instytucji nie jest umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów, ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy. Tymczasem we wniosku żadne indywidualne okoliczności nie zostały wskazane.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy uznał, że wniosek nie spełnia wymagań formalnych, określonych w art. 29 § 9 pkt 1 i 2 ustawy. Dlatego też, stosownie do art. 29 § 10 ustawy o SN Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

ał